

Muminun suresinin başında (ki bu ayet de aynı surededir) insanın cismani ve ruhani mükemmelliğine erişmesi için hangi altı aşamadan geçmesi gerektiği anlatılmıştır. Allah hem cismani hem ruhani ilerlemeyi altışar aşamaya bölmüştür ve altıncı aşamanın en kamil aşama olduğunu açıklamıştır. Doğrusu cismani ve ruhani ilerlemelerin arasındaki bu benzerlik ve münasebet öyle fevkalade bir şekilde beyan edilmiştir ki insanoğlu var olduğu süredir hiç kimsenin aklına bu incelikler gelmemiştir; kimse düşünmemiştir. Birisi “düşünmüştür” diyorsa ispatı da ona aittir ki ve yapıp edip bu pak felsefeyi insanların yazdığı bir kitaptan çıkartıp göstermesi şarttır ama iyi bilinsin ki kesinlikle böyle yapamayacaktır. Apaçık ve mucizevi bir şekilde bedensel ve ruhani mükemmelleşme yolculukları arasında bulunan inanılmaz derin benzerlikleri bu mübarek ayetlerde beyan edilmişlerdir ve bu benzerlikler hem zahiri hem de iç dünyanın aynı sanatkarın işi olduğunu gösterirler.

Bazı bilgisizler Kuranda beyan edilen spermden başlayıp bitmiş bebeğe kadar olan aşamaların modern araştırmalara göre yanlış olduğunu iddia ederler. Oysaki bu tamamen konuyu anlamadıklarını gösterir. Onlara göre sanki Kurandan Allah'ın önce bir uzvu yaptığı ve bitirdiğinde diğer uzva geçtiği anlaşılmaktadır. Ama İlahi ayetlerin kastettiği bu değildir. Kastedilen ve gözümüzle de gördüğümüz gibi yani çocuğun bir et parçası olduğu halinden tam bir bebek olana kadar geçen aşamaları müşahade ettiğimiz gibi, O hakiki Yaratıcı bebeğin tüm iç ve dış uzuvlarını aynı anda ve birlikte yaratır; geliştirir. Hepsi aynı dönemde oluşurlar ve herhangi bir öncelik ve takdim veya geciktirme ve bekletme söz konusu değildir. Ama şu da aşikardır ki öncelikle bebeğin tüm vücudu bir kan pıhtısına benzer. Sonra hepsi bir et parçasına dönüşür ve ardından bir kısmı kemiklere dönüşür ve sonra bu oluşan cismin kabuğunu oluşturan ve güzelleştirip şekil veren ilave et giydirilir. Bu aşamada cismani olarak bebek tamamlanmış olur ve bunun da arkasından canlanır; gerçek bir bebek olur. Bütün bu aşamaları artık günümüzde gözümüzle de gördük.

Şimdi ruhani yolculuğun altı aşamalarını da anlatalım. Kuran-ı-Kerim (Müminun suresinin başında) bunlar hakkında şöyle buyurur;

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُوا أَمْرَهُ
وَأَطِيعُوا أَمْرَهُ
وَأَطِيعُوا أَمْرَهُ
وَأَطِيعُوا أَمْرَهُ
وَأَطِيعُوا أَمْرَهُ
وَأَطِيعُوا أَمْرَهُ
وَأَطِيعُوا أَمْرَهُ
وَأَطِيعُوا أَمْرَهُ
وَأَطِيعُوا أَمْرَهُ
وَأَطِيعُوا أَمْرَهُ

Ve sonra cismani yolculuğun altı aşamasını da hemen ardından şöyle beyan eder;

- (1) لَمَّا سَأَلَهُ الْمَلَأُ مَا كَانَ مُخْرِجِينَ
- (2) فَجَاءَهُ الْجَبَابِقُ
- (3) لَمَّا كَانَ الْإِنسَانُ أُمَّةً وَّاهِقَةً
- (4) كَلْبًا مُّخْلِجًا رَحِيمًا
- (5) لَمَّا أَنْشَأَهُ مَخْلُقًا
- (6) وَجَعَلَهُ نَسَبًا وَنَسَبًا

Daha önce de anlattığımız gibi ruhani gelişiminin ilk aşaması şu şekilde beyan edilmiştir;

قَالَ الْكَلْبُ الْمَوْتُورُ أَذَىٰ هُرِّ فِي صَلَاتِهِمْ خِشْيُونَ

Yani Namazlarında ve Allah'ı yâd ederken, anarken, hatırlarken alçak gönüllülük ve mahviyetle davrananlar ve İlahi zikrini yaparken duygulanıp konuşamaz hale gelenler, içleri eriyenler; işte öyle müminler necat bulurlar; kurtulabilirler.

Buna karşılık cismani gelişiminin ilk aşaması şöyle beyan edilmiştir;

لَمَّا جَعَلْنَاهُ نُطْفَةً فِي قَرَارٍ مَّكِينٍ

Yani sonra biz insanı belsuyu olarak korunmuş bir makamda yerleştirdik. Yani âdemin yaratılışından sonra ki zamanlar için insanın cismani vücudunun gelişiminin ilk aşamasının belsuyu olduğunu anlatıyor ve belsuyu'nun tüm insani cevherleri, sıfatları, iç ve dış kabiliyetleri ve gelişiminin beşinci aşamasında ortaya çıkacak olan her tür tasarım detayını içeren ve icmal ve özetini temsil eden bir tohum olduğu herkes tarafından bilinmektedir. Altıncı aşamadaysa bu özellikler en yüce ve en ala şekilde tecelli ederler. Şu da biliniyor ki belsuyu diğer tüm gelişim aşamalarına göre daha çok tehlikededir çünkü henüz toprakla sağlam bir alakası olmayan bir tohum gibidir. Daha rahmin tam cazibesini görmemiştir ve belki de o seviyeye gelmesine rağmen zayi olacaktır; aynen bazen bir tohumun kayalık zemine düşüp zayi olduğu gibi yitip gidecektir. Ya da belki o belsuyu kendi zatında noksan ve kusurlu olabilir; nakıs olduğu için gelişmeye ve yetişmeye layık olmayabilir. Rahmin ilgisini çekecek kadar cezp edici bir istidadı olmayan hareketsiz bir ölü gibi de olabilir. Örneğin tazeliğini yitirmiş bir tohum toprağa atıldığında toprak verimli bile olsa tohumun kendi noksanlığı yüzünden gelişmez; neşvünema bulmaz. Ya da belki detayı şu aşamada lazım olmayan bazı diğer sebeplerden dolayı sperm rahimle sağlam alaka kuramayabilir ve rahim de onu cezp edici kuvvetinden mahrum bırakabilir. Toprağa atılan tohumlar da bazen birisinin ayağının altında ezilip yok olurlar veya kuşlar tarafından gagalanırlar ya da başka bir hadise yüzünden telef olurlar.

Kuran bize anlatıyor ki müminin ruhani bedeninin ilk aşaması da aynen böyle bir durumdadır. Ruhani vücudun ilk aşamasını temsil eden namaz ve İlahi yâdında bazen ulaştığı o huşu ve alçak gönüllülük ve mahviyet halidir ki müminin içini eritir, aşırı duygulandırır, çaresizlik içerisinde haykırır ve mümin o halde niyaz eder, çırpırır, yanar ve tir tir titreyen korku dolu bir kalple O Celal ve İzzet sahibi Allah'a (cc) yönelir. Müminin bu hali bahse konu ayette anlatılmıştır. Yani;

قُلْ أَتْلُوهُنَّ لَوْلِيَيْنَهُنَّ الْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينُ وَرَحْمَةٌ مِّن رَّبِّكَ

Yani ister namazlar olsun ister başka bir zikir veya Allah'ı anmanın ortamı, müminler hep alçak gönüllülük ve acizlik gösterirler. Aşırı duygulanıp konuşamaz hale gelirler; içleri erir ve yana

yana, tutuşa tutuşa gerçek bir coşkuyla Rablerini anarlar. Huşunun bu mertebeye ulaşması ruhani yolculuk için veya ruhani vücudun oluşması için ilk adımdır; kulluk denilen o verimli toprağa atılan ilk tohumdur ve her ne kadar bir tohum mahiyetinde olsa bile icmal ve özet olarak beşinci ve altıncı aşamalarda tüm şanı ve çekiciliyle ortaya çıkacak olan ruhani bedeninin tüm cevherlerini, sıfatlarını, uzuvlarını, şeklini ve şemailini, hüsnünü ve cemalini ve vücut hatlarının tasarımını bünyesinde taşımaktadır. Bu aşama sperm cismani gelişiminin ilk aşaması olduğu gibi ruhani vücudunun ilk aşamasıdır ve bu sebeple Kuranın ayetlerinde de ilk olarak beyan edilip spermle olan münasebeti vurgulanmıştır. Amacı da şudur ki Kuranın ayetleriyle ilgili derin düşünenler huşu bulmanın ruhani vücudu için aynen bir sperm gibi olduğunu anlasınlar ve nasıl ki bir sperm bitmiş bebeğin tüm özelliklerini icmal olarak taşıyorsa huşunun kalitesi ve seviyesi de oluşacak olan kamil ruhani vücudunun tüm kuvvetlerini ve sıfatlarını ve şeklini ve şemailini mahfi ve gizli olarak içinde barındırdığını kavrasınlar. Ve nasıl ki bir sperm rahimle sağlam bir alaka kurana kadar tehlikedeysen aynı şekilde ruhani vücudunun ilk aşaması olan bu huşu haleti de Rahim olan Allah ile bir bağlantı kurana kadar güvende sayılmaz; tehlikedir. Hatırlamaya değerdir ki Allah'ın feyzi herhangi bir amel olmaksızın akarsa Rahman sıfatı gereği akar. Yeryüzü, gökler vs. insan için Rahman sıfatının icraatı sebebiyle yapılmışlardır ve hatta insanın kendi yapımı bile bu sıfat yüzündendir. Ama ne zaman ki feyiz bir amel veya bir ibadet veya bir çaba veya bir riyazetin karşılığında verilirse Rahim sıfatının bir cilvesi olur. Ademoğulları için Allah'ın öteden beri sünneti bu şekildedir. Dolayısıyla insan ne zaman ki namaz veya diğer yerlerde Allah'ı anarken huşu haletine yönelirse aslında Rahim sıfatından faydalanmak için hazır ve müstait hale gelmiş olur. Sözün özü sperm ile ruhani vücudun ilk aşamasını temsil eden huşu haleti arasında bir fark varsa sadece şudur ki birisi rahmin cezp edici kuvvetine muhtaçsa diğeri Rahim'in Kendisine çeken gücüne ihtiyaç duymaktadır. Ve nasıl ki bir sperm rahimle alaka kurmadan zayı olabiliyorsa aynı şekilde ruhani vücudunun ilk aşaması olan huşu haleti nasip olan kimse bile Rahim Allah çekmeden ve alaka kurmadan yitebilir, heba olabilir. Birçok insan yolun başındayken namazlarında ağlar, bağırır çağırır ve Allah'ı sevdiğini göstermek için envaiçeşit divanelikleri sergiler, aşıkların girdiği hallere girer ama Rahim olan O fazıl ve lütuf sahibi zatla bir alaka kuramadıkları için ve O'nun özel tecellisi tarafından çekilmedikleri için tüm yakarışları ve huşuları temelsiz kalır ve çoğu zaman sendeleyip öncekinden de beter bir duruma düşerler. Bu ne kadar da enteresan ve hayret verici bir benzetmedir ki nasıl cismani vücudunun ilk aşaması olan sperm rahmin cazibesi olmadan resmen bir hiç ise aynı şekilde Rahim olan Allah ile bir alaka kuramayan huşu haleti ki ruhani vücudunun ilk aşamasıdır bir hiçten başka bir şey değildir. Binlerce insanı göreceksiniz ki ömürlerinin belli bir aşamasında namaz ve zikre dalıp verdiği huşudan lezzet alırlar, vecde gelip kendinden geçerler, ağlarlar da ağlarlar ama sonra biranda öyle bir lanete yakalanırlar ki bir çırpıda nefsanî arzularının esiri oluverirler; tamamen dünyaya yönelip elde edilmiş olan o huşu haletini külliyyen kaybederler. Bu son derece korkulacak bir şeydir ki o huşu haleti birçok zaman Rahimiyetle bir alaka kurmadan zayı olur ve Rahim olan Allah tarafından cezp edilmeden yiter, mahvolur ve böyle durumlarda ruhani vücudunun ilk aşaması olan bu huşu haleti rahimde yerleşmeden zayı olan spermle birebir benzerlik gösterir. Sözün özü ruhani vücudun ilk aşaması olan huşu ve cismani vücudun ilk aşaması olan sperm birbirlerine çok benzerler. Nasıl ki bir sperm rahmin cezp edici kuvveti olmadan bir hiç ise huşu da Rahim'in ilgisini çekmeden bir hiçtir ve dünyada nasıl binlerce sperm boşa gider ve rahimle bir alaka kurmadan daha bir spermken yok olur, aynen o şekilde binlerce huşu haletleri de Rahim Allah ile bir irtibat kurmadan ve ilgisini çekmeden zayı olur. Binlerce cahil üç günlük huşularını ve ağlamalarını ve coşup vecde gelmelerini bir şey zannedip veli veya kutup veya derviş veya ermiş olduklarını

düşünmeye başlarlar. Oysaki daha bir hiç olup bir spermden fazla haysiyetleri dahi yoktur. Daha sadece adı konmuştur; özelliklerden hiçbirisi yoktur. Ah ne yazıktır ki bu ham düşünceleri yüzünden bir dünya yok olmuş. Hiç unutmayın; ruhani vücudunun oluşumundaki ilk aşaması olan huşu haleti aynen cismani vücudun başlangıcı olan spermin muhtelif sebeplerle telef olabildiği gibi bu da çeşitli sebeple zayi olabilir; nitekim zati noksanlık bunlardan birisidir. Örneğin huşu haleti şirkin veya bir bidatin pisliğini içeriyor olabilir ya da faydasız ve boş işlerin alışkanlığı engel yaratıyor olabilir. Nefsanî arzular veya pak olmayan duygular ayrıca çoşuyor olabilirler. Belki de rezil alakalar kalbi sımsıkı kavramıştır veya kim bilir dünya sevgisi galip gelip mağlup etmiştir. İşte bütün şu kirli ve lekeli durumlar yüzünden aynen eksik veya kusurlu spermin rahim tarafından çekilmeye layık görülmediği gibi böyle noksan bir huşu hali de Rahim olan Allah'ın ilgisini çekecek kadar hak kazanmış olmayabilir. İşte Hindu Jogilerin ve Hıristiyan rahiplerin huşuları bu sebeple fayda vermiyor ve içlerini erite erite bir deri bir kemik kalsalar dahi Rahim Allah onlarla alaka kurmuyor çünkü huşuları kabul edilemeyecek kusurlar içerir. Müslüman diye geçinip ama Kuranı bırakıp binlerce bidatleri reva gören, hatta uyuşturucu ve içkiden de utanmayan ve onlarca fitne fücuru ana sütü gibi helal gören sözde fakir fukara ve dervişlerin de Rahim olan Allah ile herhangi bir benzerlikleri ve münasebetleri olmadığı için durumları aynıdır. Aksine Rahim Allah'ın gözünde mekruh ve tiksindiricidirler. Bu sebeple kendilerinden geçmelerine rağmen, bir taraftan dans ederken diğer taraftan şiir okuyup haz almalarına rağmen Rahim olan Allah'ın alakasından tamamen mahrum olurlar. Aynen kusurlu veya bir hastalık neticesinde özelliğini yitirip rahimle alaka kuramayan sperm gibi olurlar. Sözün özü rahmin veya Rahim'in alakasının veya alakasızlığının temeli aynıdır; fark eden bir şey varsa sadece sebeplerin cismani veya ruhani olmasıdır. Ve nasıl ki sperm bazı zati kusurlardan dolayı rahimle birleşmeye ve onu kendisine çekmeye layık olamıyorsa aynı şekilde ruhani dünyada sperm mahiyetinde olan bazı huşu haletleri de kibir veya kendini beğenmek veya riyakârlık veya başka bir rezalet veya şirk gibi bazı zati elverişsizlikleri ve noksanlıkları yüzünden Rahim Allah ile bir araya gelemiyor. Dolayısıyla ruhani yolculuğun ilk aşaması olan huşu haletlerinin tüm fazileti ve erdemi Rahim olan Allah ile bir irtibat ve alaka kurabilmektedir. Nitekim bir spermin üstünlüğü de aynı mantıkla rahimde yerleşip ona bağlanmaktadır. Dolayısıyla eğer huşu alakaya dönüşmüyorsa aynen rahme yapışamayan çürük veya bozuk bir sperm gibidir. Sakın unutmayın ki namazlarda veya Allah'ı anarken; zikrederken bazen elde edilen huşu haletleri ve neticesinde alınan haz ve lezzet ve zevk kesinlikle Rahim Allah ile bir irtibat veya alaka kurulduğunun göstergesi değildir. Çok iyi bildiğiniz gibi bir spermi karşı tarafın vücuduna aktarırken de bir lezzet ve haz söz konusudur ama bu haz hamileliğin delili değildir; rahimle bir alakanın kurulduğunu göstermez. Hayır hayır; onun göstergeleri ve alametleri tamamen farklıdır. Yâd-i-İlahinin verdiği haz ve lezzet yani huşu dediğimiz o hal spermin akıp karşı bedenin içine girmesiyle birebir bir münasebet içindedir ve o anın cismani dünyada en mükemmel lezzet ve haz anı olduğunu kim inkâr edebilir. Ama şu da bir gerçektir ki bir damla meninin bir yere düşmesi rahmin alakasını ve rahme doğru çekilmesini garantilemez. Aynen bu şekilde ruhani dünyada da büyük bir zevk ve istekle elde edilen huşu haleti de Rahim olan Allah'ın çektiğine ve alaka kurduğuna dair bir delil değildir. İyi düşününüz; insan haram yiyip bir fahişenin bedenine spermi aktarırken dahi spermi aktaran kişi kendi karısıyla aldığı haz ve lezzetin aynısını alır. İşte aynı şekilde putperest veya mahluklara tapıp şirk edenlerin huşuları ve hazları ve lezzetleri fahişelerle yatıp kalkanların elde ettiği haz ve lezzetten farklı değildir. Yani müşrik veya tamamen dünyevi amaçlarla Allah'a haykırıp yakaranların huşuları ve neticesinde aldıkları haz ve hissettikleri sürur haram yiyip fahişelerle ilişkiye girenlerin elde ettikleri lezzetin ta kendisidir.

Ama şunu da biliniz ki nasıl bir sperm sonuçta alaka kurabilme istidadı ve yeteneğine sahipse aynı şekilde huşu haletleri bağ kurma potansiyelini taşırlar. Söylediğimiz sadece şudur ki huşunun verdiği haz o bağ veya alakanın kurulduğunun kanıtı değildir ve bunu cismani dünyada sperm örneğinde zaten müşahede edebiliyoruz. Karısıyla ilişkiye girip menisini ona aktaran kimse muhakkak ki lezzet hissedecektir ama hamile kalındığının ispatı bu lezzet değildir. İşte aynı mantıkla huşu haletleri de ne kadar haz verirse versin, ne kadar zevkli olursa olsun Rahim Allah ile bir bağ kurulduğunu göstermez . Birisi eğer namazında bir lezzet hissediyorsa ve bazen ağlamaktan içi eriyorsa bundan muhakkak artık bir bağım kuruldu diye anlamamalıdır. Bütün bunlara rağmen bağın kurulmamış olması mümkündür. Tecrübelerimiz bağıra bağıra söylüyor ki nasihatlerin yapıldığı ve vaazların verildiği otumlarda veya namaz ve Allah'ı anarken bazı insanlar hüngür hüngür ağlarlar, gözyaşı dökerler, vecde gelip kendinden geçerler, içtenlikle duygulanıp konuşamaz hale gelirler ve gözyaşları resmen seller gibi akar. Bazıları ağlamaya öyle müsaittirler ki birisinin ağzından çıkan en ufak bir şey bile musluğu açar. Ama bütün bunlara rağmen hayatları her tür abes ve boş işlerle dolu olur ve bunlardan bir türlü kurtulamazlar. Akla gelen her tür gereksiz ve manasız şey onların ayak bağı ve zinciri olur ve bundan Allah ile herhangi bir alakaları olmadığı ve Heybeti ve Celalinin kalplerinde hiçbir etki yapmadığı anlaşılır. Doğrusu böyle pis kalplerle huşu ve aşırı duygunun bir araya gelmesi ne kadar da hayret verici ve şaşırtıcı bir tiyatrodur. Aslında ibret alınması gereken bir şeydir ve boş ve abes alışkanlıkları terk etmeden salt huşu göstergesinin hiç ama hiç iftihar edilecek bir şey olmadığını gösterir. Nitekim İlahi yakınlık ve ilgi ve alakanın alameti de değildir. Onlarca fakir fukara veya sıradan insanları bizzat gördüm ki hüzün dolu bir şiir dahi okununca veya acı veren bir manzarayı görünce veya dert ve musibet dolu bir kıssayı duyunca gözyaşları öyle defaten ve aniden akar ki aynen dışarıda yatanlara yataklarını bile toplama fırsatı vermeyen yaz yağmurlarına benzerler. Ama gözümle gördüğümü söylüyorum ki bunların çoğunu son derece kurnaz ve açığöz hatta dünya sevgisinde mest olanlardan beter buldum. Bazıları öyle alçak, öyle insafsız ve öyle haydut sıfatlıydılar ki ağlamaları ve huşularını görünce herhangi bir ortamda huşu göstermek zoruma gitmeye başladı. Evet bir zamanlar hususiyetle bu huy sadece iyi ve nefsine hakim insanların özelliğiydi ama günümüzde neredeyse sadece dolandırıcılar ve çakal sıfatlı insanlara mahsustur. Yeşil cübbeler, uzun saçlar, ellerinde tespih, gözlerden akan gözyaşları, dudaklar zikredercesine azıcık kımıldamakta ve bidatleri de eksik etmeden dolaşırlar ve bütün bunları ermiş olduklarının birer göstergesi olarak sunarlar. Ama gelin görün ki istisnalar haricinde kalpleri cüzzamlı olup İlahi aşktan mahrum ve yoksun olurlar. Her işi içtenlik ve hakiki heyecanla süslenmiş olup tekellüf ve yapmacıktan münezzeh olan gerçek evliyalar benim bu yazdıklarımın kapsamının dışındadır. Her neyse; huşunun evliyalara has bir alamet olmadığı aşikardır. Doğrusu bu da insanlara bahşedilen diğer kuvvetler gibi bir kuvvettir hem yerli yerinde hem tamamen alakasız mahallerde harekete geçebilir. Bazen insan kurgu olan farazi bir hikaye veya roman okur ama duygulandırıcı kısmına gelince kalbi kontrolden çıkar ve gayri ihtiyari şekilde gözyaşları durmadan akmaya başlar. Böyle kıssalar o kadar etkili olabiliyorlar ki bazı durumlarda beyan edenin kendisinin de o yürekler acısı bölümüne gelince gözü nemlenir, sesi titrer ve eninde sonunda o ilk gözyaşı kendisini tutamayıp fıskırır ve o gizli lezzet ki ağlamanın bir parçasıdır, ona nasip olur. Oysaki anlattığı kıssanın tamamen uydurma ve temelsiz olduğunu gayet iyi bilir. Hiç düşündünüz mü ki bu neden böyle olur? İyi biliniz; bunun tek sebebi şudur ki insanın içinde olan ağlama ve huşu gösterme kuvveti bir olayın gerçek ve gerçek dışı olduğuna bakmaz; kendisini tahrik eden unsurlar bir araya gelince harekete geçer

ve insan da neticesinde bir nevi haz alır; ister mümin olsun ister kâfir. Bu sebeptendir ki gayri meşru olup envaiçeşit bidatler içeren meclislerde bile derviş diye geçinen ama esasen umursamaz ve aldırılmaz tipler muhtelif şiirler dinleyip vecde gelirler, raks ederler, ağlarlar, çok lezzet alırlar ve böylece Allah'a ulaştıklarını sanırlar. Ama gerçek şudur ki bu haz ve bu lezzet bir fahişeyle zina yapan birisinin elde ettiği lezzetle aynıdır.

Huşu haleti ve meni arasındaki bir başka benzerlik de şudur erkeğin menisi de karısı veya başka bir kadının vücuduna girince tıpatıp gözyaşlarının aktığı şekilde akar, revan olur ve huşu haletinin neticesinde çıkıp akan gözyaşlarına çok benzer. Meni nasıl kontrolsüz bir şekilde atılıp aşağı doğru akıyorsa tam bir huşu haleti elde edilirse gözyaşları da aynen böyle olurlar. Aynı şekilde nasıl ki fiziksel dünyada birleşmenin lezzeti insan karısıyla birleşince helal olur ama başkasıyla birleşince haram; aynı şekilde huşu ve ağlama ve gözyaşı dökme haleti de bazen salt O Vahit ve eşi benzeri olmayan zat için olur; en ufak bir şirk veya bidat içermez. İşte o zaman verdiği lezzet de helal olur. Ama bazen bu huşu ve ağlama ve gözyaşı dökme lezzeti şirk ve bidat ve mahlûka tapma ve putperestlik gibi pislikler olmasına rağmen elde edilir. İşte o zaman da haram bir ilişkinin lezzeti gibi haram olur. Sözün özü salt huşu ve mücerret ağlama haletleri İlahi alakayı garantilemez. Aynen binlerce spermin boşa gidip rahimle bir alaka kuramadığı gibi birçok huşu haleti de ağlayıp gözden olmaktan başka bir şey değildir; Rahim Allah onları kabul etmez. Velhasıl huşu haletiyle cismani gelişiminin ilk aşaması olan sperm arasında yazdığımız gibi besbelli bir benzerlik vardır. Bu benzerlik rastgele oluşan bir şey değildir. Tam tersine O ezeli sanatkârın usta eliyle ve özel iradesiyle bu kâmil benzerlik ve münasebet yaratılmıştır ve hatta Kuran-ı Kerimde de bu her iki lezzetin öbür dünyada da olacağı zikredilmiştir. Sadece orada aralarında ki münasebet ve benzerlik o kadar artacaktır ki sanki bir olacaklardır. Bu dünyada cismani lezzet ne kadar ortada ve apaçık ise öbür dünyada Allah'ın visalının verdiği haz ve İlahi aşkın bitmek tükenmek bilmez denizinin lezzeti o kadar hissedilebilir olacaktır. Allah'ı bu dünyada elde edenler için bu hal bilinmeyen bir şey değildir ama diğerlerinin tam olarak anlaması imkânsızdır.

Hiz. Mirza Gulam Ahmed Kadiyani

Berahin-i Ahmediye adlı eserinden